

Lausunto

Helsinki, Tampere, Vantaa, Oulu ja Turku

Energiavirasto

Helsingin, Tampereen, Vantaan, Oulun ja Turun kaupunkien yhteinen lausunto muutoksista sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin

Helsinki, Tampere, Vantaa, Oulu ja Turku kiittävät mahdollisuudesta lausua ja ilmaisevat yhdessä huolensa esitettyyn sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin ja sen vaikutuksiin kaupunkien sähköverkkoyhtiöille. Esitetyllä mallilla on taloudellisia vaikutuksia energiayhtiöiden investointi- ja osingonmaksukykyyn, jotka heikentävät kaupunkien ja niiden energiayhtiöiden mahdollisuuksia päästä ilmasto- ja energiamurrostavoitteisiin sekä vastata yhteiskunnan huoltovarmuuden kasvaviin vaateisiin.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

Ennen vuotta 2024 investoidun verkon osalta käytetään vuonna 2023 voimassa ollutta yksikköhintaa riippumatta investointivuodesta. Vuonna 2024 ja sen jälkeen tehdyille investoinneille lasketaan aiemman luonnoksen mukaisesti uudella komponenttijaottelulla sekä vuosikohtaisilla jäädytetyillä yksikköhinnoilla jälleenhankinta-arvo sekä nykykäyttöarvo. Täten verkko-omaisuuden arvostus jakautuu kahteen osaan eli (1) ennen vuotta 2024 rakennettuun verkkoon ja (2) vuoden 2024 jälkeen rakennettuun verkkoon. Ehdotamme, että Energiavirasto palaa Energiaviraston keväällä 2023 esitettyyn 1. suuntaviivojen mukaiseen valvontamenetelmään, koska kaupunkien kriittisen infrastruktuurin muutosvaade energiamurroksen edetessä vaatii merkittäviä isäinvestointeja sähköverkkoon. Tästä edellytetään tehtäväksi ainakin kattava ja laaja vaikutusten arviointi.

Vanhat yksikköhinnat ovat selvästi alemmat kuin tulevan valvontajakson investointikustannukset (v. 2023 voimassa olleet yksikköhinnat ovat keskimäärin 15 % alemmat kuin ne olivat vuosina 2016-2021). Lisäksi kaupunkimaisessa ympäristössä toimiviin yhtiöihin liittyvä olosuhteiden huomiointiongelman sivuutetaan ennen vuotta 2024 rakennetussa verkossa. Tämän seurauksena mitä pidemmälle tulevaisuudessa mennään, sitä vähemmän korvausinvestointien rahoituksesta voidaan kattaa hankinta-arvosta lasketulla tasapoistolla. Lopputuloksena verkkoyhtiöiden kohtuullisen tuoton taso ja investointikannustimet tulevat olemaan merkittävästi nykyistä pienempiä.

Vaikutukset kaupunkien huoltovarmuuteen, talouteen ja ilmastotoimiin

Kaupunkien omistamat energiayhtiöt ovat merkittäviä osingonmaksajia, jopa siinä määrin että osingolla on huomattava vaikutus kaupunkien tulokseen. Osinkoa maksetaan pääasiassa muusta kuin verkkoliiketoiminnan tuloksesta, mutta silläkin on merkittävä osuutensa. Keskeinen huoli kaupungeilla on siitä, kykenevätkö verkkoyhtiöt tulevaisuudessa ylläpitämään ja investoimaan toimintavarmaan ja ympäristövastuut

Lausunto

Helsinki, Tampere, Vantaa, Oulu ja Turku

huomioivaan siirtoverkkoon, jos taloudelliset kannustimet vähenevät radikaalisti. Tulevaisuudessa energiantarve tulee todennäköisesti kasvamaan jatkuvasti, jolloin sähkön siirtoverkon tehokkuus, kapasiteetti ja kattavuus ovat avainasemassa. Harkinnanarvoista valvontamallien kehittämisessä voisi olla se, että sallitun tuoton laskennassa huomioitaisiin nykyistä paremmin se mihin tuotto käytetään ja esimerkiksi merkittävien investointitarpeiden yhteydessä sallittaisiin korkeampi tuotto. Omistuksesta saatava kohtuullinen tuotto osaltaan kannustaa pitämään verkko-omaisuuden kotimaisessa omistuksessa.

Energiamurroksen mahdollistaminen on vaakalaudalla, jos sähkönjakeluverkkoyhtiöiden investointiedellytyksiä rajoitetaan tulevassa valvontamallissa. Suurissa kaupungeissa on ryhdytty jo nyt sellaisiin energiatoimiin, jotka vaativat suurjännitteisen jakeluverkon vahvistamista.

Huolto- ja toimintavarmuus kriittisessä infrassa (ml. energiaverkko) on viime vuosien aikana noussut entistä suuremmaksi huolenaiheeksi. Huoltovarmuuden ja varautumisen ylläpito vaatii taloudellisia panostuksia laajasti eri toiminnoissa, erityisesti kaupungeissa joihin väestö ja palvelut sekä infra ovat hyvin keskittyneitä. Kaupungit näkevät, että esitetty malli heikentää kaupunkikonsernien taloudellisia edellytyksiä vastata huoltovarmuuden kasvaviin tarpeisiin.

Juhana Vartiainen
Pormestari
Helsingin kaupunki

Kalervo Kummola
Pormestari
Tampereen kaupunki

Pekka Timonen
Kaupunginjohtaja
Vantaan kaupunki

Ari Ala-Tossava
Konsernijohtaja
Oulun kaupunki

Minna Arve
Pormestari
Turun kaupunki

